DSE 4-B : वर्णनात्मक भाषाविज्ञान

सत्र ६

उद्दिष्टे (Objectives)

1. विद्यार्थ्यांना रूपविज्ञान, वाक्यविज्ञान आणि अर्थविज्ञान या भाषाशास्त्रीय संकल्पनांची मूलभूत समज करून देणे.
2. रूपिम, वाक्यरचना आणि अर्थ यांचे प्रकार, तत्वे आणि त्यांतील परस्परसंबंध स्पष्ट करणे.
3. भाषेच्या रचना, प्रक्रिया आणि अर्थनिर्मिती यांचा सखोल अभ्यास करून विश्लेषणात्मक कौशल्य विकसित करणे.

अपेक्षित परिणाम (Expected Outcomes)

1. विद्यार्थी रूपिम, वाक्यरचना आणि अर्थविज्ञानाशी संबंधित संकल्पना अचूकपणे समजावून सांगू शकतील.
2. विद्यार्थी भाषेतील रचना व अर्थ यांचे प्रकार ओळखून त्यांचे विश्लेषण करू शकतील.
3. विद्यार्थी भाषेचा योग्य व परिणामकारक वापर करताना तिच्या रचना आणि अर्थ यांचा योग्य प्रकारे उपयोग करू शकतील.

४. रूपिम विचार

१) रूपविज्ञान (संकल्पना)

२) रूपिका – रूपिम – रूपांतर : स्वरूप व प्रकार

३) रूपिमनिश्चितीची तत्वे

४) विनियोग संकल्पना

५) प्रकृती आणि प्रत्यय यांचे वर्गीकरण

५. वाक्यविचार

१) वाक्यविज्ञान : संकल्पना परिचय

२) घटना आणि रचना : परस्परसंबंध

३) प्रथमोपस्थित संरचक संकल्पना व वाक्यप्रक्रिया

(शब्द – शब्दबंध – उपवाक्य – वाक्य)

४) वाक्यांचे प्रकार

६. अर्थ विचार

१) अर्थ : स्वरूप व संकल्पना

२) अर्थविज्ञान : संकल्पना व परिचय

३) अर्थांचे वर्गीकरण

(प्रकार – संकल्पनात्मक अर्थ – साहचर्य अर्थ – श्लेषार्थ अर्थ – भावार्थ अर्थ – परावर्ती अर्थ – विषय अर्थ)

४) अर्थविज्ञानाची व्यापकता

(समानार्थी शब्द, अनेकार्थी शब्द – सरूपका – अर्थसमावेश – अर्थविरोध)